

DE GESCHIEDENIS VAN HET SPORTKLIMMEN - deel 6

Niemand heeft ooit het klimmen uitgevonden, zoals ook niemand het lopen of het zwemmen uitvond. Elke sportdiscipline heeft een eigen ontwikkelingsgeschiedenis. In deze reeks zoeken we naar het ontstaan en de pioniers van het sportklimmen.

"Nieuwland"

In de tachtiger jaren groeit in de steden een verlangen naar alternatieve klimmogelijkheden. Het beklimmen van gebouwen, monumenten en torens neemt toe, maar nergens mag het. Alleszins niet officieel. *Urban climbing* is trendy, zowel bij ons als in de buurlanden.

In Brussel worden twee plaatsen druk bezocht: De muren van het Legermuseum in het Brusselse Jubelpark en de nabij gelegen Duivelsbrug in het Woluwepark. Maar er is grote vernieuwing op komst...

In de winter van 1986 vertoeft de Brusselse klimmer Pierre D'haenens in het Franse skioord Les Arcs. Het weer zit tegen en van skiën komt niks in huis. In een kleine sportzaal valt hem op dat in één hoek van de zaal een aantal grepen zijn vastgeschroefd op de bakstenen wand tot zo'n drie meter hoog. Leuk om hiermee de tijd te doden denkt Pierre, en hij oefent er elke dag een uurtje of langer.

Maar het weer blijft slecht en na een vijftal dagen is hij er wat op uitgekeken want het waren natuurlijk elke dag dezelfde grepen en dezelfde passen. Hij noteert de naam van de fabrikant van die grepen, ze komen van *Entre-Prises*.

Terug thuis krijgt hij die ervaring niet meer uit zijn hoofd. Hij blijft hierover verder nadenken en komt tot de conclusie dat je zoiets in elke ruimte zou moeten kunnen doen, zelfs thuis. Maar telkens weer dezelfde bewegingen uitvoeren gaat snel vervelen zodra je de moeilijkheid beheerst. Pierre is in zijn hart evenveel kunstenaar als knutselaar, en het idee om in binnenruimten op een gevarieerde wijze te kunnen oefenen houdt hem obsessief bezig. Hij schaft zich een aantal klimgrepen aan en bedenkt dat het volstaat om een houten multiplexplaat op regelmatige afstand te doorboren waardoor je de grepen naar eigen wens kan plaatsen en verplaatsen. Hij maakt in zijn eigen woonkamer in Schaarbeek een eerste prototype. Maar ook voor de grepen wil hij zijn eigen idee uitwerken en experimenteert met het maken van eigen "holds" in hout, zandsteen, polyester en zelfs in aluminium, om uiteindelijk een voorkeur te krijgen voor kunsthars. Pierre denkt op dat moment nog helemaal niet aan een commercieel product, hij wil gewoon iets maken voor zichzelf, om in vorm te blijven tijdens de koude wintermaanden.

Hiernaast: Pierre D'haenens was visionair toen hij in het midden van de tachtiger jaren experimenteerde met wanden, grepen en volumes. Hij is de echte uitvinder van het huidige concept van modulaire en aanpasbare klimwanden door gebruik te maken van geperforeerde multiplex. Op deze foto houdt hij een prototype van een aluminium klimgreep uit de beginjaren in de hand. Vandaag woont Pierre op een woonboot en is creatief met vuurspektakels.

Hierboven: Het Vichy-team demonstreert op mobiele wanden van ALPI-IN op tientallen marktpleinen van 1988 tot '91.

DE KRUISBESTUIVING

In de eerste zomerdagen van 1986 komt het tot een toevallige maar belangrijke ontmoeting. Veel jonge klimmers hebben in de eighties een levensstijl die nauwelijks verschilt van de beatniks, twintig jaar voordien. Ze klimmen graag en veel, en werken staat klimmen vaak in de weg. Dat was ook al zo in de seventies en in de sixties maar elk decennium heeft zo zijn eigenheden. Een ander kenmerk is dat ze ook graag party'en, als het niet bij het kampvuur is, aan de rotsen in Freyr, dan kan het wel op een fiesta bij één van hen en met luide muziek. Wijn of bier van het flesje, dronkenmangesprekken en de warmzoete geur van cannabis zijn nooit ver weg. Zo ook bij de kleine klimmersgemeenschap die het die nacht in de Panoramalaan in Hoeilaart erg bont maakt. We zijn ten huize van het koppel Bott/Dorsimond. De wijsheid is al lang in de kan als Marc rond vier in de ochtend een magere snaak, helemaal in het zwart gekleed en joint tussen de lippen, voorstelt aan Isabelle. In haar uitgefeste toestand begrijpt Isabelle amper waarover het gaat maar het gesprek wekt de indruk dat het iets interessants moet zijn. *"C'est OK pour vendredi?"* vraagt Marc vervolgens om maar meteen tegen de snaak te bevestigen dat het in orde is voor volgende vrijdag bij hem thuis.

Die bewuste nacht staat de leading lady van het Belgische rotsklimmen voor het eerst oog in oog met de man die het sportklimmen onbewust een heel nieuwe wending aan het geven is, gewoon door gaatjes te boren in multiplex.

De volgende vrijdag rijdt het koppel naar de Vonckstraat in Schaarbeek om daar in Pierre D'haenens' appartement een premature klimwand te gaan bekijken. Behalve Isabelle Dorsimond en Marc Bott komen er nog enkele bevriende klimmers een kijkje nemen en ook niet de eerste de beste: Onder hen Arnould 't Kint en Jean-Marc Arnould. Die zijn best enthousiast, want allemaal zijn ze inmiddels uitgekeken op de muren van het Brusselse Jubelpark en op de klimtoren van ADEPS in Woluwe waar ze hun vingers en hun handen al zo vaak openhaalden door het ruwe beton en de gladde bakstenen.

Ze klimmen er intussen de meeste routes al met één hand, met één voet of met één oog dicht, om toch wat variatie in te bouwen. Ze beseffen dat het beton/baksteen concept van Don Robinson zijn tijd heeft gehad en dat er nood is aan iets nieuws.

Ze zijn allemaal een beetje sprakeloos, het ziet er te simpel uit om revolutionair te zijn. Maar Isabelle wil het wel een kans geven en droomt al hardop van de mogelijkheid om bij het ontbijt, of 's avonds na acht uur thuis nog even de moeilijke klimpassen in te oefenen, en telkens ze die beheerst de moeilijkheid weer te verhogen.

Pierre wijst er ook op dat je dit concept overal kan plaatsen en Isabelle antwoordt door te zeggen dat hij zoiets meteen in haar living mag komen plaatsen. Pierre wil dat wel doen, maar dan bedenkt hij dat het nóg beter kan, dat niet enkel de grepen verplaatst moeten kunnen worden maar ook de hellingshoek van de wand regelbaar zou moeten zijn. Hij werkt ook dit plan verder uit en plaatst uiteindelijk in de woonkamer van Isabelle Dorsimond een wandstuk tot net onder de zoldering, ditmaal met een verankering tegen de muur die door een lange schroefdraad kan bijgesteld worden van ongeveer 85° tot ruim 100°, dus overhellend. De verdere ontwikkeling gaat heel snel. Isabelle kan nu op elk uur van de dag oefenen, onafhankelijk van de weersomstandigheden en haar prestaties verbeteren zienderogen. Ze beseft evenwel nog niet dat in haar woonkamer de embryonale maquette staat van iets dat in héél korte tijd – en over de hele wereld - de norm zal worden voor een geheel nieuwe zaa sport. En ze kan al helemaal niet vermoeden dat zij over vijf jaar daarin de wereldkampioene zal zijn.

Pierre gelooft rotsvast in zijn product en wil verder bouwen op drie principes: Een muur moet een verstelbare helling hebben, ze moet toelaten om de grepen gemakkelijk te plaatsen en te verplaatsen, en eventueel mag ze ook nog mobiel zijn. Hij maakt enkele schetsen van een staalconstructie die drie onder elkaar geplaatste wanddelen bevat en waarop een systeem van draaikrukken de verschillende delen kan afstellen tot de gewenste hellingshoek. Maar hij moet dat idee eerst concreet kunnen maken. Hij betreft nu een andere

klimmer uit zijn vriendenkring erbij: Lambert Martin, een architect uit Watermaal Bosvoorde en actief clublid van CAB-Brabant. Lambert zal dit nu uitwerken in een technische tekening en ook de stabiliteit berekenen. D'haenens en Lambert wisselen nu bijna dagelijks van gedachten over een ontwerp dat de drie basisprincipes combineert.

Foto's: In de woning van Marc Bott en Isabelle Dorsimond verschijnt in 1986 het eerste stukje klimwand zoals we die vandaag nog steeds gebruiken.

ALPI-IN

In de zomer van 1986 richten ze samen de coöperatieve vennootschap "Alpi-In" op. Omdat ze daar nog een derde man voor nodig hebben halen ze ook Michel Van Slijpe er bij. Michel is helemaal geen klimmer, Pierre D'haenens, die voordien vooral theaterdecors bouwde, kent hem uit dat wereldje en hij zal uitsluitend een administratieve rol op zich nemen.

D'haenens is dus de echte bedenker en Martin is de noodzakelijke vormgever.

Op een zonnige zondag, 6 september van datzelfde jaar '86, demonstreren ze op de parking van het klimmerscafé "Chamonix" in Freyr een verplaatsbare en verstelbare klimwand van zes meter hoog en drie meter breed. In dit concept kan de helling naar wens worden gewijzigd van licht hellend tot loodrecht en zelfs tot overhellend. Door de wand in meerdere zones op te splitsen kunnen ook verschillende hellingshoeken in dezelfde route voorkomen. Met een eenvoudige zwengel kan de stand gewijzigd worden met een verstelhoek tot 40°.

De aanwezige klimmers staan er naar te kijken alsof er voor hun ogen een UFO geland is. Vooral blikken van verbazing, nu en dan iemand die "het" voorzichtig durft aan te raken of vast nemen en er zijn ook enkele ouwe rotten die hoofdschuddend weer weggaan. Maar het merendeel van de klimmers is op zijn minst geïntrigeerd tot laaiend enthousiast.

Bij deze presentatie is de pers niet eens aanwezig, want echt commercieel ingesteld zijn deze jongens nog niet.

Amper zes maanden geleden kwam het idee bij Pierre op ten gevolge van een mislukte skivakantie, vandaag staat hij hier met iets dat een revolutie zal teweegbrengen in het klimmen. De zaken kunnen soms snel gaan.

Alpi-In zal dit concept, enerzijds de geperforeerde plaat voorzien voor het opvijzen van "holds", anderzijds hun mobiele en verstelbare klimwand, nog tot in de negentiger jaren verder ontwikkelen. Van de mobiele wand worden enkele exemplaren verkocht. Alpi-In wordt meteen gevraagd om her en der kleine wanden te plaatsen

in sportzalen en wordt daarmee de eerste professionele installateur van klimwanden in België en één van de eerste in Europa. Ze bouwen een hele lijst publieke en private klimzalen in eigen land, maar ook in Frankrijk, Nederland, Zwitserland, Duitsland en Italië. Voor de uitvoering van die werken doen ze beroep op Michel Leveque, een zeer goed klimmer en in het dagelijkse leven dakwerker.

Terwijl in Frankrijk en Groot-Brittannië voor de klimwanden nog gekozen wordt voor een rotsimitatie in cement, beton of kunsthars, kiezen zij resoluut voor de geperforeerde multiplexwand met een laagje epoxyverf waar ze zand in vermengen.

Alpi-In huurt, nog steeds in 1986, een leegstaande schoenenfabriek in Brussel, ergens tussen de Marollen en het Zuidstation. De straatnaam kan nauwelijks meer symboliek bevatten: Rue Terre Neuve of simpelweg Nieuwland in het Nederlands.

Alpi-In brengt er haar ateliers in onder en het moet tegelijk een toonzaal zijn. Alpi-In groeit snel maar mist een sterke financiële ruggengraat. Om de kosten te delen stellen ze voor aan Isabelle Dorsimond en Marc Bott dat ze een stuk van die ruimte kunnen afhuren om er te laten klimmen. Isabelle en Marc zijn op dat moment beide werkloos en alle ideeën waarmee ze wat kunnen bijverdienen zijn welkom.

Ze beginnen tegen een muur van de fabrieksruijme een vaste klimwand te maken van ongeveer 4,5 meter breed en elf meter hoog. Die willen ze vervolgens commercieel uitbaten terwijl die wanden voor Alpi-In als een showroom gebruikt zullen worden.

In een andere hoek maakt Pierre D'haenens met zijn team grepen in kunsthars en worden de panelen beschilderd met een epoxylijm waarin ze zand vermengen. Jean-Marc Arnould ontpopt zich tot een meester-boetseerder want hij wil grepen maken die inventiever zijn dan alles wat op de markt te verkrijgen is en hij maakt zelf zijn "moules" in klei.

Om het geheel meer weerklank te geven willen ze later op die eerste wand een wedstrijd organiseren. Dat zal dan de allereerste competitie in België zijn.

Foto: De eerste mobiele klimwand van zes meter hoog op de parking bij de rotsen van Freyr, op 6 september 1986.

NERVOSITEIT

Naarmate de opening van hun oefenzaal dichterbij komt slaat ook de onzekerheid toe bij de initiatiefnemers want ze beseffen nu pas ten volle dat ze zich op nieuw en onbekend terrein begeven, letterlijk op *nieuwland*. Ze starten iets waar de klimmers zullen moeten betalen om te klimmen en dat is geheel nieuw. Als leden van de CAB weten ze dat ze in ruil voor hun lidmaatschap een onbeperkte toegang hebben tot de rotsen die door hun club beheerd worden, dat ze voor alle bergsporten gedekt zijn door een goede verzekering en dat ze korting genieten in de berghutten.

Van al die voordelen is hier helaas niets van toepassing. Betalen om te mogen klimmen staat immers niet in het woordenboek van de klimmersgemeenschap.

Wie zal daartoe bereid zijn? Wie zal naar een vrij sombere, lawaaierige zaal willen komen met amper daglicht, en waar voortdurend industriële geuren hangen? En dat terwijl ze gratis in volle natuur op echte rotsen kunnen klimmen.

Er zijn nogal wat sceptische geluiden te horen in hun omgeving en harde kritiek is nooit ver weg.

Het wordt dus nog bang afwachten, maar Isabelle en Marc willen niet toegeven aan de negativiteit. De toekomst is aan de durvers, aan zij die innoveren en die los van bestaande conventies durven denken. Hun energie is groot en de wil om te slagen eveneens.

Op 16 mei '87 opent *Terres Neuves* haar deuren en ze is daarmee de allereerste privé klimzaal ter wereld waar je als individueel klimmer gewoon binnenstapt en er voor een kleine vergoeding enkele uren kan klimmen.

Dit initiatief wordt tot ver in het buitenland met argusogen gevolgd. De eerste wand is maar 4,5 meter breed maar hij wordt gestaag uitgebreid. Het koppel financiert alles zelf en al hun spaargeld gaat er in op. Mettertijd zal er geregeld nog een stukje wand bijkomen, naarmate hun budget het toelaat.

Meteen van bij de opening komen de klimmers van ver. Uit alle hoeken van België, uit Frankrijk, Nederland, Duitsland en Luxemburg. Allemaal willen ze dit zien en ervaren, en voor zichzelf oordelen of dit een meerwaarde kan geven aan de beleving van hun sport. De pas geopende zaal is nog in geen enkel opzicht te vergelijken met de klimzalen van vandaag, maar niemand twijfelt aan het effect op hun conditie. Anderen zullen zeggen dat het niets voor hen is, maar zij die komen en terugkomen zien er veel potentieel in.

Daarmee is het concept van de hedendaagse klimzaal geboren, en dan nog wel in Brussel. Gedurende tientallen jaren hebben klimmers overal ter wereld geprobeerd om alternatieve oefenplekken te vinden, en zoals in Seattle, Leeds, Lyon, Berlijn en op nog tal van plaatsen werden daarvoor stenen constructies gebouwd.

Maar het concept van monteerbare klimwanden waarop men onbeperkt de route en de moeilijkheidsgraad kan wijzigen, die eer komt toe aan Pierre D'haenens terwijl de exploitatieformule van Isabelle Dorsimond en Marc Bott komt.

Hun idee zal geen stille dood sterven want snel wordt hun concept elders gekopieerd. Maar ook zij breiden hun zaal verder uit met nieuwe ideeën. Er komt een vaste bar en rond '89 komt een Franse firma er een onregelmatige wand in polyurethaan plaatsen, het was een product dat voor een Asterixpark in Frankrijk bestemd was maar dat hele project werd door het pretpark afgeblazen. In *Terres Neuves* stond daarmee nu ook de eerste indoorwand in kunststof rotsimitatie.

Terres Neuves is vandaag nog steeds een vaste waarde in Brussel. Uitbreiden in dezelfde ruimte is niet mogelijk, maar de zaal is heilige grond en mag van ons aanspraak maken op klassering als historisch erfgoed.

In een volgende aflevering zullen we het hebben over de eerste competities. ▲

Uit het boek "De speeltuin van de koningen" dat in oktober 2019 verschijnt.

